

משולחן שלמה גליון

מתוך שלל אוצרות תורתו
ושיעוריו של מורנו גאון ישראל

רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

פרשת תזריע – מצורע תשפ"ה 227

ליקוטים על פרשת השבוע
משולחן תורתו של רבינו שליט"א

פנינים על הפרשה

מתי מקבל עליו התינוק את כל המצוות

אֲשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָּה זָכָר (יב, ב). אמרו חז"ל במדרש תנחומא ישן (תזריע, ב) ובילקוט שמעוני (תזריע רמז תקמז) שכאשר התינוק במעי אמו מְצַנֵּה עליו הקב"ה מזה אכול ומזה לא תאכל, כמו שכתוב (ויקרא יא, כט) "וזה לכם הטמא", ואחר שהוא מקבל עליו במעי אמו את כל המצוות שבתורה, הוא יוצא לאור העולם, שנאמר 'אשה כי תזריע וילדה זכר'. והוא כענין שאמרו במסכת נדה (בדף ל ע"ב) שמלמדים אז את העובר התורה כולה, ומשביעים אותו תהא צדיק ואל תהא רשע.

אשרי מי שלא חטא

אֲשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָּה זָכָר (יב, ב). מובא במדרש אגדה (פ' תזריע) בשם רבי אבהו, שעל אף שיוצא התינוק במעי אמו מלא ריר ודם, עם כל זה הכל מחבבים אותו, והוא מפני שהקב"ה מחבבו, שהרי לא עשה שום עבירה. אבל אחר כך כשיגדל התינוק מבזים אותו הכל וגוערים בו על משובותיו, ואפילו אביו ואמו, והוא מפני שמתחיל בו היצר הרע, ושכינה מסתלקת ממנו.

סגולה להינשא ובנים זכרים

אֲשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָּה זָכָר (יב, ב). מובא במדרש (תנחומא אמור ז; ויק"ר כז, ב) בשם רבי תנחומא, שרווק הדר במדינה ונותן שכר סופרים ומשנים – שכר מלמדי תינוקות של רבן, עליו נאמר (איוב מא, ג) "מי הקדימני ואשלם", שאומר הקב"ה עלי לשלם גמולו ושכרו וליתן לו בן זכר. ויש ללמוד מדברי מדרש הללו, שסגולה לבנים מועלת גם עבור מציאת זיווג, שבלא מציאת זיווג כיצד יהיו לו בנים, והוא שפתח המדרש ב'רווק' וסיים בכך ש'יהיו לו בנים'.

וטמאה שבעת ימים וביום השמיני ימול

וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יְמוּל בְּשׂוֹר עֶרְלָתוֹ (יג, א). ביאר בחידושי מהרי"ל דיסקין (פ' תזריע), שלכך ציוותה התורה על המילה כאן בתוך דיני טומאת היולדת, מפני שהיולדת זכר טהורה היא אחר שבעה ימים רק לאכילת מעשר, אבל לאכילת תרומה יש לה להמתין עד ארבעים יום, אולם הילד הנוול עצמו טהור לגמרי גם לענין תרומה, כגון לסוכו בשמן של תרומה, אלא שכאשר הוא ערל אסור הוא בתרומה כמו שאמרו במסכת יבמות (דף עא ע"א), וכאשר ימולו ביום השמיני את בשר ערלתו, תיכף יהיה מותר בתרומה כמו שאמרו בתוספות (יבמות דף ע"א ד"ה הערל) בשם הירושלמי יבמות (פ"ח ה"א).

הלכה כרבי אליעזר הגדול

וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יְמוּל בְּשׂוֹר עֶרְלָתוֹ (יג, א). נחלקו רבי אליעזר וחכמים במשנה שבת (ט, א), האם מכשירי מילה – (דברים הנצרכים למילה) דוחים את השבת – (כגון להביא את הסכין ברשות הרבים שאינה מעורבת), והלכה כחכמים, שאינם דוחים את השבת – (ואסור לטלטל סכין בשבת עבור המילה ברשות הרבים שאינה

מעורבת), ורק המילה עצמה דוחה את השבת. וכתב הרה"ק מקומורנא בספרו עצי עדן על המשניות (שם בשבת יט, א) שקבלה בידו שבעתיד תהיה ההלכה בזה כרבי אליעזר שמכשירי מילה דוחים את השבת, ואשרי למי שזוכה לאור מצוה הזאת. ויש ליתן רמז לזה ש'אל בני ישראל לאמר אשה' (יב, ב) עולה בדיוק כמנין 'ולעתיד לבא הלכה כרבי אליעזר הגדול'.

ל"ג דורות מאדם עד הבית

וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים... וְאֵל הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא (יב, ד). כתב בספר קושיות לתלמיד מהר"ם מרוטנבורג (אות שלא) ששלושים ושלושה דורות הם מאדם הראשון ועד בנין הבית בימי שלמה (והם: אדם, שת, אנוש, קינן, מהללאל, יִרְדָּ, חנוך, מתושלח, לִמְךָ, נח, שם, אֲרַפְכְּשָׁד, שֶׁלַח, עֶבֶר, פלג, רעו, שָׁרוּג, נחור, תרח, אברהם, יצחק, יעקב, יהודה, חֲצֹרֹן, רם, עמינדב, נחשון, שֶׁלֶמוֹן, בועז, עובד, ישי, דוד, שלמה), וסימן לדבר מה שכתוב 'ושלשים יום ושלושת ימים... ואל המקדש לא תבוא', שבדורות אלו לא זכו לבנין המקדש. ויש לבאר, ששבעת ימי מעשי בראשית הם כמו שבעת ימים הראשונים של היולדת, שכל יום נחשב כמו דור, ואחרי כן הם אותם שלושים ושלושה דורות כנגד שלושים ושלושה ימי הטהרה.

תביא כבש בן שנתו

וְאִם לֹא תִמְצָא יָדָה דֵּי שָׁה וְלִקְחָה שְׁתֵּי תָרִים אוּ שְׁנֵי בְנֵי יִנְהָ (יב, ח). כתבו בספר כלי חמדה (פלוצקי, ויקרא יב, ז) ובשו"ת בנין שלמה (ח"א סי' א), שבזמן הזה שאיננו יכולים להקריב קרבנות ונחשב לנו הלימוד בפרשת הקרבנות כאילו הקרבנום, כמו שאמרו במסכת מנחות (בדף קי ע"א), הנה גם עני שילדה אשתו צריך הוא לעסוק בתורת קרבן עשיר, שהוא כבש בן שנתו (יב, ו), שהרי ידו משגת ללמוד קרבן עשיר, ואמרו חז"ל במשנה (נגעים יד, יב), שעני שהביא קרבן עשיר יצא.

כולו הפך לבן

כָּלֹ הָפֵךְ לְבֵן טָהוֹר הוּא (יג, א). כתב הרמ"א בספרו תורת העולה (ח"ג, פרק סז) שלכך כאשר פרח הנגע בכולו היה טהור, ללמדנו שאם היתה נגלית רעתו הפנימית של האדם עד שנעשה כולו מלא צרעת מצד מעשיו ודעותיו הרעות, שלא היה מתנהג במדות טובות כלל, לא היה הכהן צריך לטמאותו, כי היו יודעים הציבור להשמר ממנו וממדותיו, שהרי היה הוא בעיניהם כאחד משאר האפיקורסים הרשעים הגמורים שיודעים הציבור להישמר מהם ולא ללמוד מאורחותם. אמנם אם לא פרח הנגע בכולו, מפני שהיתה בו מידה אחת בה היה שלם באיזה אופן, היה חשש שמתוך שיבואו ללמוד ממנו דרכי אותה המידה הטובה יבואו אחר כך ללמוד ממנו גם את דעותיו הרעות, כי אין כל אדם כרבי מאיר שאמרו עליו במסכת חגיגה (בדף טו ע"ב) שלמד תורתו מאלישע אחר מפני שתוכו אכל וקליפתו זרק, ולכן צריך היה הכהן לטמאותו בכדי להזהיר ממנו את הציבור.

לפניות והקדשות

מוקד טלפוני: 03-3765444

זמין בימים א' - ה' בין השעות 9:00-20:00

דוא"ל: contact@hayanuka.com

לקבלת הגליון במייל: gilyonot@hayanuka.com

יד להועיל: בנק מזרחי טפחות | סניף 417 | מס' חשבון: 521025

ואלה יעמדו על הברכה

לעילוי נשמת:

גאולה בת דינה, דוד בן חנה,
ראו דוד דרור בן רונית,
אבי אברהם בן עליזה.

לרפואת וישועת:

שרה בת בלה

זמני השבת

רבו תם	צאת שבת	כניסת שבת	ירושלים:
20:49	19:56	18:44	
20:46	19:54	19:03	בני ברק:
20:49	19:57	19:05	חיפה:
20:46	19:55	19:03	באר שבע:

תורת שלמה

מאמרים משיעוריו הענפים
של רבנו שליט"א

"קודש ישראל לה' ראשית תבואתה"

(ירמיה ב, א) חלק ב'

משיעור יום חמישי כ' שבט תשע"ג

א

ביציאת מצרים יצאו ישראל בכלליות בשתי מדרגות, ראשית בעת יציאתם ממצרים ושנית בעת שעברו ביבשה בים סוף, שהם ענין אחד, כמו שכתב המגן אברהם (א"ח סי' יז) שבזכירת קריעת ים סוף יוצא האדם ידי חובת זכירת יציאת מצרים מדאורייתא, אלא שבקריעת ים סוף נשלמה יציאתם ממצרים ביתר שאת, כמו שהשיג החתם סופר (בהגהותיו על השו"ע שם) על דברי המגן אברהם שהתורה ציוותה (דברים יז, א) "למען תזכרו את יום צאתך מארץ מצרים", ואת מצוות זכירת קריעת ים סוף הוסיפו חכמים, וסימוכין הביא לכך הגאון רבי עקיבא איגר (בהגהותיו שם על השו"ע) מדברי המדרש בשמות רבה (כב, ג על פי היפה תואר) שהקורא את שמע צריך להזכיר קריעת ים סוף ואם לא הזכיר אין מחזירין אותו, אבל אם לא הזכיר יציאת מצרים מחזירין אותו, שיציאת מצרים קשה היתה ולכן הזכיר הקב"ה שמו וכבודו על ידה, כנאמר בענינה "אנכי ה' אלהיך" (שמות כב, ב), מה שאין כן בקריעת ים סוף שלא הזכיר הקב"ה שמו וכבודו על ידה, והוא מפני שאין זכירת קריעת ים סוף נחשבת בפני עצמה, אלא היא תוספת עליה ומדרגה לזכרון יציאת מצרים.

כי בקריעת ים סוף נתעוררו רחמים גדולים ועצומים ביותר על ישראל ומתוך כך באו לכדי התקרבות ובירור נוסף ועצום, ונתבטל מהם אחיזת היצר הרע, וכעין הגילוי שלעתיד לבוא. שבכל עשרת המכות הבדיל הקב"ה את ישראל מיד המצרים, וכענין שייעד הכתוב (שמות יא, ז) במכת בכורות "למען תדעון אשר יפלה ה' בין מצרים ובין ישראל", היינו שבכל מכה ומכה הכירו ישראל יותר ויותר בגדולת נשמותיהם משורש רום מחצבתם, שמובדלים ושונים בתכלית מהמצרים ואין הם בדוגמתם כלל וכלל, עד שבמכת חושך האיר להם הקב"ה לישראל את האור הגנוז כנאמר אז "ולכל בני ישראל היה אור במושבותם" (שמות י, כב), שהוא שפע האור הגנוז כמו שכתבו הקדושת לוי (פ' שמות) והשם משמאל (פ' בא, תרע"ז), וכמו שכתב המהר"ל בגבורות ה' (פרק מז) שהיתה מכת חושך כנגד המאמר "יהי אור" (בראשית א, ג), שהוא גילוי האור הגנוז כמו שאמר רשב"י בזהר (בח"א בהשמות, דף רסד ע"א), ומתוך שפע אור זה גילה כל אחד מישראל את הטוב החבוי וגנוז בו, וראה כיצד גם במדרגת הגוף מובדל ושונה הוא מהמצריים, שהרי מזרע אברהם יצחק ויעקב הוא שביטלו כליל לזוהמת הנחש מגופם והשיגו מדרגות נשמה. וכאשר נודע להם לישראל כך ונבדלו בדעתם ובכל מהותם מן המצריים, נעשו בזה ככלי ראוי לקבל את שפע האור הגנוז, וכענין "וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל אלהים בין האור ובין החושך" (בראשית א, ד), עד שבאו למכת בכורות שזכו אז לענין הביטול וקנו למדרגת החכמה ובאו מתוך כך לגילוי אהבת השי"ת אליהם בכל אופן שהוא, כאהבת אב לבנו, וכמו שאמר אז הקב"ה על ישראל "בני בכורי ישראל" (שמות ד, כב), ובה אהבהם היו להשי"ת כמים הפנים לפנים מתוך מסירות נפש, וכענין ברכת אבות שבתפילת העמידה בה מגלים אנו את הטובות והקדושות הנשפעות בנו מענין האבות הקדושים עד שבאים אנו בזה לעורר עוצם אהבתו יתברך אלינו בעת הגאולה, כמו שאנו מסיימים 'מביא גואל למען שמו באהבה', היינו שמתוך שמעוררים זכר אהבתו יתברך אלינו בזכות אבותינו, מתעוררת מתוך כך בקרבנו האהבה להשי"ת כמים הפנים לפנים מתוך מסירות נפש, וכגילוי האהבה שבינינו שתתגלה בעת הגאולה.

וכך מתוך שנתעוררה בין ישראל לאביהם שבשמים עוצם חשקת אהבה זו במכת בכורות, באו לכדי הגילוי שבקריעת ים סוף ובו עלו ונתעלו ישראל ונתבדלו מחלק מצרים בתוספת מעלה ומדרגה רבה יותר ויותר לאין שיעור, כמו שאמר במכילתא (פ' בשלח, מס' דשירה א) שראתה אז שפחה על הים מה שלא ראו ישעיה ויחזקאל במראות המרכבה, ולא הוצרך אחד מהם לשאול אי זהו המלך, אלא כיון שראוהו הכירוהו ופתחו כולם פיהם ואמרו "זה אלי ואנוהו" (שמות טו, ב), והיו כולם אומרים השירה ברוח הקודש והשיגו מדרגות נפלאות, ובה גילו ביתר שאת את מעלתם ותפארתם על פני המצריים. כי בעומדם אז על הים נתגלו רחמים גדולים ביותר על ישראל להוכיח לעין כל איך שנבדלים ושונים הם בעצם מהותם מחלק מצרים, כי היה צריך אז הקב"ה לגלות רחמים גדולים על ישראל כנגד מצרים, כמו שאמר בזהר תרומה (בדף קע ע"ב) שקטרג אז המקטרג שאין ראוי שיקרע להם הים שהיו הללו והללו עובדי עבודה זרה, ומתוך כך צריך היה הקב"ה למדוד כביכול את מידת הרחמים על ישראל דווקא ולא על המצריים, על אף שנראים היו כמותם, ובכך גילה והוכיח ביתר שאת לעין כל איך שבעוצם מהותם בשורשם בדלים ושונים הם לישראל לגמרי מחלק מצרים, מתוך שמושרשים הם במקור הרחמים העליונים שמשם מתפשטת ומתגלית אהבה רבה ועצומה זו שבין ישראל לאביהם שבשמים.

והיתה תכלית גילוי רחמים אלו על ישראל בעבור שיזכו מתוך כך לגילוי אלהות במדרגות ללא שיעור מחיל אל חיל, ותלך ותתעצם גילוי האהבה

שביניהם לאביהם שבשמים, עד שראויים יהיו מתוך כך לעת זו בו יעמדו רגליהם על הר סיני ויקבלו התורה. שמפני שלא היו בידי ישראל די זכויות בכדי שיהיו ראויים להיגאל ממצרים, עורר הקב"ה את גילוי האהבה שהלכו אחריו אבותינו הקדושים וזכר את מה שהוא הבטיח לאברהם אבינו להוציא את בניו מגלות מצרים, ומתוך כך אסף וליקט ממעט המצוות שהיו אז ביד ישראל, כמצוות הפסח, והמילה, וזכות הנשים הצדקניות, וקדושת הבכור, ואכילת המצה, ושמירת השבת, ומידות הטובות שנהגו בהם ישראל, ועורר עליהם הרחמים לפדותם ולגואלם ממצרים, ועיקר הכל היה בזכות מה ששוועו והתפללו ישראל בתוקף השעבוד, שהיא עיקר מה שעמדה להם אז בשעבודם במצרים. ולאחר מכן בעת עומדם על הים שוב הבטיח הקב"ה על זכות האמונה שהאמינו ישראל בה' ובמשה עבדו, ועורר ביתר שאת את מדרגת אהבה רבה זו שבין ישראל לאביהם שבשמים, ועורר וגילה מתוך כך את מידת הרחמים בכל העולמות, והיה מכניע וכובל בשלשלאות לכל מחנות הסטרא אחרא לבל יפצו פיהם לקטרג על ישראל כמוכא בדברי רבנו האר"י בשער הכוונות (דרושי הפסח יב) ובפרי עץ חיים (שער חג המצות ח), והמשיך ועורר יותר ויותר את מידות הרחמים על הנבראים ללא שיעור כלל, בכדי לבוא לתכלית הכל, שהוא לגלות הרחמים על ישראל דווקא ללא גבול וללא שיעור ביתר שאת ויותר עוז מהנבראים כולם, ולגלות ולהוכיח לעין כל ששונים ונבדלים הם בעצם מהותם מהנבראים כולם, בתכלית רום המעלה.

ב

כי דרך גילוי הרחמים אז בקריעת ים סוף היתה שמתוך שנמשכו ונתגלו הרחמים על כל הנבראים עד לתחתית המדרגות, מתוך כך נתגלה ההבדל הגדול בין ישראל למצרים, ונמשכו הרחמים עליהם לשדד בעבורם הטבע ולקרוע להם הים. שהרי אמרו במסכת ערכין (דף י"ב ע"ב) שבשמונה ימי החנוכה אומרים הלל גמור אבל בכל ימי חול המועד של הפסח ואף בשביעי של פסח אין אומרים הלל גמור, וזהו על אף שבימי החנוכה היו הנסים נסתרים יותר ולא בדוגמת שידוד הטבע שנעשה בקריעת ים סוף, ובשביעי של פסח לעומת זאת קרע הקב"ה את הים ועשה את שידוד הטבע הגדול ביותר בבריאה, וכבש את מידת הדין בכל סדר ההשתלשלות העולמות, והביא הבית יוסף (בא"ח סי' ז) משבלי הלקט (סי' קעד) בשם מדרש (ילקוט' משלי רמז תתקס) שטעם הדבר שאין אנו אומרים אז הלל הוא מפני שנטבעו אז המצריים ויש לנו לקיים הכתוב (במשלי כד, יז) "בנפול אויבך אל תשמח", ובמנהגי מהר"ל (סדר התפילות של פסח, ט) הביא עוד שהוא כמו שאמרו במסכת מגילה (דף י"ב ע"ב) וסנהדרין (דף לט ע"ב) שכאשר בקשו מלאכי השרת לומר אז שירה, אמר להם הקב"ה מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה.

כי מתוך שנתפשטו ונתגלו אז הרחמים כביכול עד למדרגת עובדי עבודה זרה בו היו שרויים אז ישראל כאמור, בזה מגולים היו הרחמים כמעט גם על המצריים כמו שאמר עליהם אז הקב"ה 'מעשי ידי טובעים בים', ולכן אין אנו אומרים על כך לדורות הלל גמור, בכדי שנתבונן בדבר נכיר ונראה יותר ויותר בעוצם גילוי רחמי יתברך שעורר אז עלינו להבדילנו מחלק מצרים כאמור, שבה דווקא גילה אז אהבתו אלינו ללא שיעור, שאף האדם הרחוק ביותר שבישראל יקר וחביב לפניו יותר מכל, ותמיד מבטיח הוא יתברך רק בטוב הגמור שבכל אחד מישראל ואוהבו כבנו יחידו ממש, ומתוך שנתבונן היטב בכל זה נבין היטב את אמיתת מציאות הבורא ב"ה בעולם ונבוא אל הבטחון הגמור בו בכל פרט וענין שבכל המעשים כולם, כי רק הבורא לכל הנבראים כולם יכול לרחם כך על מעשי ידיו ולטעון בעבורם 'מעשי ידי טובעים בים', וכל שכן וקל וחומר וכן בנו של קל וחומר שנתונים הם ליבו ועיניו של הקב"ה על זרע קודש ישראל אותם הוא מכנה 'בני בכורי ישראל', וכנאמר (ירמיה ב, א) "קודש ישראל לה' ראשית תבואתה", שהרי חלק אלוה ממעל הם, שנתן ונפח בהם נשמה מתוכיותו ופנימיותו (ספר הפליאה פ' בראשית, דף ק ע"ב), ולכן אהבתו ורחמיז עליהם הוא ללא גבול ושיעור, וכפי שנתגלה אז על הים, שהיא מדרגת 'אהבת עולם', שהיא אהבה נצחית שאינה תלויה בדבר כמו שאמרו בתנא דבי אליהו רבה (פ"ו).

וכך הוא דרך הגילוי שבשבת קודש, כמוכא בזהר חדש רות (דף צז ע"א) שמתוך שנמשכים אז רחמים גדולים ומתגלה אז שפע אור השכינה בכל העולמות כולם בגילוי גדול ועצום מאד, מתוך כך מתבטל ממילא כח מלאכי הגהינם ושוקט הוא ביום שבת, כי בהתגלות אורו יתברך נכנעים מאוד כל הקליפות וכל המלאכים הנבראים ממעשי הרשעים וממונים להענישם בגהם, ויוצאים רשעי ישראל מכבלי מעשיהם להתעטר גם הם מזיו ואור השבת מכא איה מצוות ומעשים טובים שהיו בהם. והכל בכדי ללמדנו מגודל הרחמים והאהבה של הקב"ה לכל אחד ואחד מזרע קודש ישראל באשר הוא, ולתת אחרית ותקוה

לכל אחד מישראל בכל ריחוק שיהיה לשוב לחיק אבינו שבשמים בתכלית גילוי האהבה כראוי.

ג

ובאמת מתוך שהביט אז הקב"ה בעומדיו על הים על הטוב שבכל אחד מישראל איך שבא כל אחד לאמונה שלימה בה' ובמשה עבדו, ומתוך כך עורר הקב"ה רחמים גדולים ועצומים כל כך על כל אחד מישראל באיזו מדרגה שהיא, ראוי היה שמעצום גילוי גדול זה נזכה כבר אז לתכלית הכל וניגאל ביד רמה ובריש גלי גאולה שלמה שאין אחריה גלות, אלא שמפני שלא היה אז ביד ישראל די זכות לבוא למדרגת 'וליבי חלל בקרבי', היינו שיבטל מהם הקב"ה את יצר הרע לגמרי, מפני כך נשאר אז בהם עדיין איזה שאור שבעיסה, שהוא שורש וקיום ליצר הרע, והיה גם זה מענין גילוי הרחמים שגילה אז הקב"ה, שהיה מגלה רחמים גמורים לבטל מכל אחד מישראל את אחיזת היצר הרע בדרך היותר ויותר אפשרית, כרחם אב על בנו, שהם רחמים גדולים שלא יהיה בו כל חולי וכל זכר מהחולי, והיה משאיר בו ממש רק מה שהיה הכרחי לכדי חיותו והשגתו כח הבחירה בצמצום רב, אמנם מפני שלא היו ראויים אז ישראל לביטול גמור של היצר הרע, עדיין הולך ונמשך בירור גדול זה בכל אחד ואחד מישראל עד סוף כל הדורות, עד לתכלית גילוי האהבה והתעוררות הרחמים שיתפשטו על ישראל בגאולה השלמה, שתבטל מהם אז אחיזת היצר הרע מכל וכל.

ולכן תיכף אחר קריעת ים סוף נאמר (בשמות טו, כו) "כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך", ללמדנו שהוציא וביטל אז הקב"ה מישראל את כל עכירות וזוהמת מצרים, ולא נשאר בהם מענין היצר הרע אלא בכדי השגת כח הבחירה, שלא תבטל כוונת תיקון העולמות שתכליתם הוא עבודת האדם בתורה ובמצוות מתוך שניתן לו כח הבחירה, אמנם עומד לכל אחד מישראל גילוי גדול זה שנעשה אז על הים להיות לו לעזר גדול להכניע היצר מקרבו ולבוא לתכלית מעלתו בעסק התורה והמצוות, וכנאמר שם "אם שמעו תשמע לקול ה' אלהיך... כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך", ללמדנו שבכח התורה לא תהיה התעוררות כלל ליצר הרע, מאחר שכבר ביטל הקב"ה בקריעת ים סוף את אחיזתו בקרבנו.

ומכל מקום הברור הגדול שנעשה בקריעת הים היה בסוד נשיכה וכאב לשכינה כמובא שם בדברי רבינו האר"י בשער הכוונות (דרושי הפסח יב) ובפרי עץ חיים (שער חג המצות ח), כי על אף שביטל והכניע אז הקב"ה את כח היצר הרע בכל העולמות וכלל אותם בשלשלאות וכפף אותם תחת השכינה, מכל מקום נמשך לו כדי חיותו בעבור צורך תיקון העולמות שיתקיים כח הבחירה, וכמחשבת ה' ב"ה בבריאת העולם, ולכן עת הגילוי של קריעת ים סוף הרי הוא בימי הקטנות, ולא נחשב לזכות גילוי הגדלות שבלי פסח, כמובא שם בדברי רבינו האר"י בשער הכוונות ובפרי עץ חיים, כי אם היה זה כעת הגילוי שבימי הגדלות היה בטל היצר הרע מן העולם לגמרי והיה בטל כח הבחירה. ומפני שנשאר אז קיום ליצר הרע כאמור, שהוא שורש לכל הגלות, נחשב הדבר כנשיכה וכאב מכל מקום, והוא סוד גדול ועצום מענין נשיכת הנחש את האיילה על אפיקי מים, שאין לנו לדבר בזה כלל כמו שאמר רשב"י בזהר בשלח (בדף נב ע"ב), ורק נוכל לראות מעט רמזים ונפלאות מסודות התורה בסוד גדול זה.

והענין הוא, שדוקא מתוך שנשאר איזה כח ושורש ליצר הרע אצל ישראל כאמור, מתוך זה דוקא נעשה הברור של מעלת ישראל והפיס למידת הדין. שאחר שבירר הקב"ה את ישראל מחלק מצרים הגם שנשאר בהם שורש ליצר הרע כאמור, הראה הקב"ה את ההפרש וההבדל הגדול בין ישראל למצרים, שגם בתוקף הגלות והלילה אין אחיזת היצר הרע בישראל כחלק הרע של אומות העולם, כי תכלית כח היצר הרע שנשאר בקרבם הוא בכדי לגלות בהם עוצם הרחמים יותר ויותר כאמור, וכנאמר (בבראשית א, לא) לאחר בריאת כל מעשי שמים וארץ "וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד" ואמרו בבראשית רבה (ט, ז) ובמדרש שוחר טוב (ט, א) ש'הנה טוב מאד' זהו יצר הטוב, 'והנה טוב מאד' זהו יצר הרע, שמתוך שנשאר איזה אחיזה לישראל מכחו של היצר הרע, משיב בזה הקב"ה כביכול למידת הדין שבוודאי מצד מעלתם בשורשם ראויים הם ישראל לכל הטובות הנצחיות, לבוא ולזכות לכל מעלות התורה ודרכי הקרבה לה' ב"ה, ומה שנתרחקו הוא לא מחלק מהותם כפי שהוא באמת.

וכל זה הוא בכדי ללמד לאדם את דרך האמונה בה' ב"ה, שתחילת הכל יכיר בעוצם מעלת יהדותו שבוודאי מפליא ומבדיל הקב"ה תמיד את ישראל מאומות העולם, וכענין הכתוב במכת בכורות 'למען תדעון אשר יפלה ה' בין מצרים ובין ישראל' כאמור, ש'יפלה' הוא מלשון פלא העליון, ששם הוא שורש נשמות ישראל, וכסוד האות אל"ף זעירא שבכתוב "ויקרא אל משה" (שמות כד, טו), שבא הדבר ללמדנו שגם כאשר נעלם זה הטוב שבישראל, וכענין האל"ף זעירא, גם אז בוודאי חביבים

ויקרים הם לפניו יתברך יותר מכל נברא ונוצר ונעשה שבעולמות כולם. והוא יסוד דרך האמונה, שתחילה צריך האדם לבוא להאמין באהבת הש"ת אליו יותר מאהבת אביו ואימו, ולהאמין בעוצם הרחמים שיש לה' ב"ה עליו, וכענין הכתוב (בירמיה לא, יט) "הבן יקר לי אפרים אם ילד שעשועים, כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד, על כן המו מעי לו, רחם ארחמנו נאום ה'", וידע ויאמין שאהבת הש"ת אליו היא 'אהבת עולם' נצחית, כמו שכתוב (שם בירמיה לא, ב) "אהבת עולם אהבתך", ואינה כאהבת בשר ודם שהיא כפי העת והזמן, והיא תלויה בדבר, וכך מתוך שיעור בקרבו האמונה בעוצם אהבתו יתברך אליו, יבוא האדם אל הבטחון האמיתי בו יתברך, שיסמוך וישען עליו יתברך ועל חכמתו שבדאי הוא משגיח עליו ומנהיגו ברחמים ואהבה ללא שיעור וגבול כלל, וכל הנראה לעיניו כצמצום והסתר פנים הוא כענין שנאמר (דברים ח, ה) "וידעת עם לבבך כי כאשר יסר אש את בנו ה' אלהיך מיסרך", שהכל הוא בזהירות ורחמנות גדול, שהרי ה' ב"ה הוא אבינו מלכנו ואֱלֹהֵינו, והוא בעל הרחמים ושורש הרחמים כולם, ואם כן וודאי שמה שמסתיר הוא פניו מאיתנו זהו מתוך רחמנות גדול שאין לו שיעור כלל, ומתוך שיתבונן האדם כך, יסמוך ויבטח ב' ב"ה יותר ויותר, וילך אחריו לבטח ללא כל צד הרהור וספק כלל.

ד

ומפני שלא נגמר הברור בעת הגילוי בקריעת ים סוף, לכך בכל התקרבות בזמן הגלות יש בה כאב ונשיכה כביכול וכאמור, שמפני שעדיין ניתן הכח ליצר הרע ולא נתבטלה אחיזתו בקרבנו כליל כאמור, לכך בכל התקרבות שלנו אל התורה והמצוות יש לנו בזה מחשבה ורצון לקבל ופניות ושמץ גאות, ועם זאת כל התקרבות שלנו אל התורה ודרך ה' היא טובה גדולה לשכינה ומתגלית בזה אֱלֹהֵינו ומלכותו של הבורא ב"ה בכל העולמות, וכך היא דרך תיקון העולמות בכל זמן הגלות, עד שיבוא משיח צדקנו ויבטל מאיתנו הקב"ה לאחיזת היצר הרע בקרבנו כליל, ולא יהיה השאור שבעיסה שותף עימנו כביכול בכל עבודת הש"ת.

אמנם לצדיקים אין שייכות בכל זה כלל, כי כל עבודתם היא קודש גמור, ואין ניקה לנחש כלל בעבודתם, ואין בזה המשכה וקיום ליצר הרע כלל, והוא מפני שלא ירדו הצדיקים לעולם לצורך עצמם, אלא רק בכדי לקרב אותנו ולגלות לנו את תורת ה' ודברו, וכל מהות ענין הצדיקים הוא דבר ה' לבדו, ובהם תלוי דרך גילוי הרחמים על כל אחד מישראל, שמתוך התקרבות אמיתית לצדיקים אנו דבקים ומתקרבים יותר לדבר ה', שהוא פנימיות ותכלית רצונו יתברך באחרית הכל שיבטל אז מקרבנו את אחיזת היצר הרע כליל, עד שבדרך ועצה אחת שיקבל האדם מצדיקים וילך בה בכל ליבו יהיה יכול לעלות לפני הש"ת נחת רוח מבלי נשיכת הנחש כלל, ובזה מתגלה הטוב החבוי והגנוז בכל אחד מישראל, שהוא נקודת משה הטמונה בקרבו ופנימיותו, שמאיר בו האור של משה רבנו הנמשך בכל דור דור, ומתעוררת בו נקודת משה שהיא האור הגנוז והטוב הנצחי החבוי וטמון בו, ובה אין אחיזה כלל מכל ענין שאור שבעיסה, אלא היא טוב גמור ונצחי בתכלית השלימות, ומתוך גילוי נקודה זו יכול האדם להעלות לפני הש"ת בעבודתו לפניו חלק מרגע אחד בו לא תהיה בו כל פניה ורמות רוחא כלל, ובזה נתקן הכל עד שורש כל הקלקול בחטא אדם הראשון.

וההתקרבות אל הצדיקים אף היא באופן זה, שמתוך שידע ויזכור האדם את עוצם אהבת משה רבנו ומסירות נפשו לכל אחד ואחד מישראל, שנותן הוא נפשו ממש עליהם, וכל עבודתו ומסירותו עבור טובתו של אחד ואחד מישראל בפרטיות היא ללא הפסק כלל, כי כל עיקר ביאת הצדיקים לעולם היא עבור נצחיות ותכלית בריאת כל אחד ואחד כאמור, ואחר שזוכה האדם להאמין ולידע כפי דרגתו מאהבת הצדיקים כלפיו ונתינת נפשם עליו, יבוא למדרגת הבטחון בחכמתם להנהיגו וללמדו לדרך ה', וידע ויבין שכל מה שמסתירים הם פניהם ממנו לעיתים, הכל הוא ברחמנות ללא שיעור וגבול כלל בכדי להביאו לתכליתו הנצחית, כי רק הם יכולים להביא את האדם למדרגה של תורה ותפילה שלא תהיה מעורבת בה פניה ושמץ גאות ושאר, ולכן אין לו להרהר כלל במה שמסתירים הם פניהם ממנו לעיתים, כי הכל הוא על דרך האמור באהבת הש"ת אליו, ועל דרך שאמרו במסכת סנהדרין (בדף ק"ע"א) שכל המהרהר אחר רבו כמהרהר אחר השכינה, וכל החולק על רבו כחולק על השכינה, וכל העושה מריבה עם רבו כעושה מריבה עם השכינה, וכל המתערעם על רבו כאילו מתערעם על השכינה, ובכל זה יבוא האדם למדרגת אמונת חכמים אמיתית עד שתתגלה בו נקודת משה הטמונה וחבויה שבו, שהוא האור הגנוז ונעלם בפנימיותו של אחד ואחד מישראל ועתיד הוא להתגלות לעין כל, שיראו כולם שכל אחד מישראל הוא 'קודש לה' ראשית תבואתה', ויכירו וידעו שלשם גילוי זה ברא הקב"ה לכל העולמות, כי עיקר הכל הוא לגלות על ידי כל אחד מישראל את אֱלֹהֵינו ומלכותו בכל גילוי שמותיו יתברך, עד שיהיו מידות הרחמים גלויים וניכרים לעין הנבראים כולם.

רבנו הזכיר את מה שכתב הערבי נחל (פ' שלח דרוש ה) שהדרך בה ימדוד האדם היכן הוא עומד ומהי מדרגתו הרוחנית לפני ה', והוא הוא הולך בדרך הנכונה בשבילו, היא על ידי הרגש והחשק שיש לו במצוות ולימוד התורה, אם הוא מרגיש חשק ורצון פנימי להתקרב לה' והנאה וסיפוק בלימוד התורה וקיום המצוות, זה סימן שהוא הולך בדרך הנכונה אל המסילה העולה בית אל.

עם סגולה

עבודת ה'

סגולות ועצות ייחודיות שנלקטו מתוך שיעורי רבנו שליט"א

תפלה לשלמה

מתוך הספר "תפלה לשלמה" לרבנו שליט"א

פניי דרך

יסודות ואבני דרך
מתורת מו"ר שליט"א

איך אפשר לעורר את הלב?

נשאל רבנו מה יעשה אדם המרגיש אטימות וכבידות בלב, כאילו לא נפתח הלב שלו בעבודת ה', ואין לו רגש בלימוד התורה ועשיית המצוות, ואמר רבנו שהדרך לזה היא על ידי נגינה, כי הנגינה היא חיבור של השכל והרגש, והיא מעוררת את הרגש לקיים את מה שהכל יודע, ובפרט נגינה דקדושה בכוחה לפתוח לאדם את הלב. וכבר מצינו להרבה מגדולי הדורות שהיו עוסקים גם בנגינה, וכמו שאמרו חז"ל במסכת ברכות בדף ג' עמוד ב' שכינור היה תלוי לו מעל למיטתו של דוד והיתה רוח מזרחית הולכת ומנשבת בו, וכך היו נוהגים הנביאים לנגן בכלי נגינה בכדי לזכות לנבואה כמו שכתב הרמב"ם בהלכות יסודי התורה פרק ז' הלכה ד', ומובא בשם הגאון הקדוש רבי פנחס מקוריץ זיע"א שהעידו לפניו פעם על אדם מסוים שאומרים בעולם שהוא צדיק גדול, ואמר להם רבי פנחס מקוריץ שהדרך לבדוק אם הוא מצד הקדושה או מצד הסטרא אחרא רחמנא לצלן היא אם הוא אוהב ונהנה מנגינה או לא, כי מי שהוא מצד הקדושה בוודאי שהנגינה תגרום לו להתעלות בעבודת ה'.

איך יזכה האדם לכיון לאמת בלימודו?

רבנו הזכיר שכל אדם צריך לזכור ככלל לחיים את מה שאמרו חז"ל בנדה דף ע' עמוד ב' מה יעשה האדם ויחכם, ירבה בשיבה וימעט בסחורה, והרבה עשו כן ולא הועיל להם, אלא יבקש רחמים ממי שהחכמה שלו, ולכן חוץ מהתפילה שתיקנו חז"ל בברכות דף כ"ח עמוד ב' לומר לפני הלימוד, טוב ונכון שישטח האדם אז בקשתו לפני ה' יתברך בלשון שלו שיזכה אותו לכיון לאמיתת של תורה, ושיהיה לימודו נקי לשם שמים ללא שום תערובת של נגיעות ומחשבות זרות, ושיזכה לתכלית הלימוד, לקיים את המצוות ולהתקרב לה' יתברך.

מה התכלית והמטרה של כל אדם בעולם הזה?

הזכיר פעם רבנו שאם יבואו לבני האדם וישאלו אותם מה המטרה שלהם בעולם, חלקם ישיבו 'ללמוד את התורה', חלקם יענו 'לשבור את המידות הרעות', וחלקם יאמרו 'לדבוק בהשם' וכיוצא, אך כל התשובות האלו הם דרכים להגיע אל המטרה האמיתית שהציב הבורא יתברך לנבראים, והיא - גילוי מלכותו יתברך, וכמו שאמר הנביא ישעיה בפרק מ"ג פסוק ז' "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו", ובכדי להביא את המטרה הזו, שהיא גילוי מלכותו יתברך בבית המקדש לעיני כל הנבראים, צריכים אנו ללמוד את התורה ולעבוד את ה', אך אסור לאדם לשכוח שתכלית ומטרת כל לימוד התורה ועבודת ה' שלו היא בכדי להביא את הגאולה ולגלות את מלכותו של ה', וזהו לימוד תורה לשמה באמת.

סיפור לשולחן שבת

ורבו שיתפלל בעדו, ואמר לו רבינו שר שלום: 'אין לך מה לדאוג כלל, הכל יעבור'. אותו תלמיד התחזק באמונת חכמים שכך יהיה, ובאמת במוצאי החג חזר לו מאור עיניו כבתחילה, ואז הוא הלך לקבלת ברכת פרידה מרבו, וכך אמר לו רבינו שר שלום: 'דע לך, אני כל שנה זוכה לראות בכל חג השבועות את הערפל הגדול שהיה במעמד הר סיני, ומאחר שאתה דבוק בי כל כך, זכית להיכלל בי ולראות את אותו ערפל, ולכן כהו עיניך כל זמן החג'. וסיים רבנו שמכאן אפשר ללמוד שעיקר הקרבה לרב היא בדעת, ויכול להיות תלמיד שיבוא לרבו פעם אחת בשנה, אך הוא יחשב קרוב לרבו יותר מאשר תלמיד שיהיה אצל רבו כל השנה, כי עיקר הקרבה לצדיק באמת היא בלימוד תורתו והדבקות בדעתו...

כשדיבר רבנו הגאון הינוקא שליט"א על הקשר בין רב לתלמיד, הזכיר מעשה מיוחד על הגאון הקדוש רבינו שר שלום מבעלזא זיע"א, שהיה לו חסיד אחד שהיה דבוק בו ובתורתו מאד, אך כל השנה הוא היה טרוד בלימודו ועסקי פרנסתו, ומאחר שהיה גר רחוק לא יצא לו כל כך לבקר במקום רבו בעיר בעלזא, אך כל שנה בחג השבועות היה עוזב את כל עסקיו הענפים ונוסע לשבות בחג אצל רבו בעיר בעלזא, והנה שנה אחת בעת שהגיע למלון האירוח בעיר בעלזא הרגיש כאב חזק בעיניו, והתחיל לראות ערפל גדול עד שנחשכו עיניו לגמרי, והוא הצטער מאד מכך, שעד שפעם אחת בשנה הוא הולך למורו ורבו, לא יזכה לראותו, ובצר לו הלך בבכי מר אל מורו

ניתן להאזין לשיעורים של הגאון הינוקא,
וכן עדכונים על הנעשה בבית מדרשו,
ב"קו הינוקא" 03.550.2228